

Gårdbrukerens sikkerhetsnett

Steinkjer kommune har siden juni arbeidet med å etablere et nettverk som skal fremme og ivareta gårdbrukerens helse. Arbeidet ledes av en nettverksgruppe bestående av Steinkjer kommune ved kommuneoverlegen og landbrukskontoret, Landbrukets HMS-tjeneste, Steinkjer avløserlag, Samstyret for bondelagene i Steinkjer, NAV-Steinkjer og Mattilsynet.

Virksomheten i sikkerhetsnettene de første månedene har bestått i kartlegging av situasjonen og erfaringsutveksling mellom de ulike aktørene som tilbyr tjenester overfor gårdbrukeren, både helse- og sosialtilbud og bransjens næringslivstilbud. Når det gjelder fysiske helseplager er det både legitimt og enkelt å oppsøke behandling, samtidig som hjelpetiltakene er allment kjent og relativt lett tilgjengelige. Mentale helseplager og rusproblemer er imidlertid dessverre fortsatt tabubelagt. Bakgrunnsforhold er dessuten sammensatt og hjelpetiltakene derfor tilsvarende spredte og uoversiktlige. I tillegg er gårdbrukeren ofte ikke i stand til å ta tak i situasjonen selv og søke hjelp. Landbrukets egne miljø fanger ofte opp faresignaler om helseproblemer tidlig, men har begrenset kunnskap om hvilke hjelpetilbud og rettigheter som finnes for å snu situasjonen. Samtidig har tilbydere av helse- og sosialtjenester begrenset kunnskap om landbruksnæringen og hvordan de kan tilrettelegge sine tilbud for å gi gårdbrukere bedre oppfølging.

På bakgrunn av denne prosessen har gruppen utarbeidet en tiltaksplan med hovedfokus på mentale helseproblemer og rusproblematikk. Sikkerhetsnettene representerer et bredt og nært samarbeid mellom det kommunale behandlingsapparatet (forebyggende apparat, legevakt, fastlegeordning og kommunal spesialhelsetjeneste psykiatri) og landbrukets støtteapparat (Landbrukets HMS-tjeneste, Kommunal landbruksforvaltning, lokale bondelag og bonde og småbrukarlag, Avløserlag m.fl.). Det er en bevisst strategi for aktørene i sikkerhetsnettene at det ikke opprettes en egen kontaktteltelefon, men at de allerede eksisterende enkelttilbud kobles sammen til et apparat som fungerer. Nettverket arbeider nå med å skaffe nødvendig personell og økonomiske ressurser til å kunne iverksette sentrale tiltak innen utgangen av 2011.

Tiltakene retter seg mot følgende fire nivå:

- Forebygging
- Når problemer fanges opp
- Behandling og annen oppfølging
- Forhindre tilbakefall

Eksempler på utløsende faktorer er:

- Livskrise på grunn av samlivsbrudd eller dødsfall i nær familie
- Rusproblemer
- Konflikter mellom generasjoner på samme bruk eller mellom bønder som har tett samarbeid
- Økonomiske problemer
- Gårdsbranner

Eksempler på tiltak er:

- Åpen dør i romjula
- Kurse aktører innen landbruket på "hvordan se faresignaler" og "ta den vanskelige samtalen"
- Etablere tilbud om økonomisk rådgivning
- Samlivskurs for gårdbrukerpar
- Utarbeide nettbasert informasjon og brosjyre
- Diskutere personvern, taushetsplikt, varslingsplikt, og informasjonsflyt mellom aktører
- Risikobasert tilskuddskontroll
- Stimulere til medlemskap i Landbrukets HMS-tjeneste

Virksomheten i sikkerhetsnettet oppleves som svært givende for alle involverte.

Landbruksforvaltningen i Steinkjer er opptatt av å agere på etterspørsel fra næringa etter tiltak.

Lignende tiltak har vært prøvd andre steder i landet, men så vidt vi kjenner til er det ingen andre kommuner som har en slik modell for å fremme og ivareta gårdbrukeres helse.

Åpen dør i romjula

Julehøytiden kan oppleves som en belastning for mange og tunge tanker kan melde seg. Sikkerhetsnettet ønsker derfor å gjøre særskilt oppmerksom på at både LHMS og kommunens landbrukskontor har oversikt over de mange hjelpetilbudene som finnes og hjelper deg videre i sikkerhetsnettet

Landbrukets HMS-tjeneste er tilgjengelig på telefon 74 07 38 60. Generelle HMS-tjenester er medlemsbasert, men alle gårdbrukere har rett til gratis oppfølging hvis det er akutt behov enten de er medlemmer eller ikke. Kommunens landbrukskontor er bemannet alle arbeidsdager resten av året, for dem som ønsker å oppsøke landbrukskonsulentene for en samtale

Ved akutte livskriser eller alvorlige rusproblemer, ta kontakt med legevakt på telefon 74 14 10 00 (døgnåpen linje). Ved livstruende situasjoner RING 113

Alle opplever tunge stunder i livet og alle bør be om hjelp,
enten fra sine nærmeste eller fra støtteapparatet